

**GRADA ZA POVIJEST NARODNOOSLOBODILACKE BORBE U
SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ 1941—1945, knj. I—V, Zagreb,
1981—1986.**

Udruženim sredstvima Skupštine grada Zagreba, skupština općina Čakovec, Čazma, Donja Stubica, Dugo Selo, Đurđevac, Garešnica, Ivanec, Ivanić-Grad, Jastrebarsko, Klanjec, Koprivnica, Krapina, Križevci, Kutina, Ludbreg, Novi Marof, Ozalj, Pregrada, Samobor, Sesvete, Sisak, Varaždin, Vrbovec, Zabok, Zelina i Zlatar-Bistrica, Samoupravne interesne zajednice za kulturu općine Bjelovar, Republičke zajednice za znanstveni rad i Republičke samoupravne interesne zajednice u oblasti kulture već petu godinu, svake godine po jedan tom, izdaje se Grada za povijest narodnooslobodilačke borbe u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1941—1945«. Ukupno se predviđa izdati deset tomova, ali s obzirom na obilje građe vjerojatno će ih biti i više. Izdavač je Savjet za izdavanje »Grade za povijest narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1941—1945«, a čiji su članovi: Ivan Božičević (prvi predsjednik), Dragutin Plašć (sadašnji predsjednik), Mirko Babić, Mirko Belošević, Mato Benički, Anka Berus, Antun Biber, Stjepan Blažeković, Josip Bogožalec, Nikola Brezović, Rade Bulat, Vladimir Car, Stevo Čudić, Emil Ivanc, Stjepan Iveković, Ivan Jadan, Dragutin Jakopović, Vjekoslav Janić, Vojin Jelača, Spasoje Kaladžija, Vladimir Kapun, Vukašin Karanović, Milka Kufrin, Božena Loborec, Josip Malina, Svetozar Matić, Pavao Mrvoš, Franjo Novak, Ilija Pavić, Pero Popović, Dragutin Pracaić, Paula Rakamarić, Josip Runjak, Branko Struk, Andrija Šćurić, Josip Šlibar, Đuro Trubelja, Božidar Vučetić, Pavle Žukina.

Znanstvena priprema obavlja se u Institutu za historiju radničkog pokreta u Zagrebu. Za prva tri toma znanstveno istraživanje, obradu i pripremu za tisak obavio je Zdravko Dizdar, dok su za četvrti i peti tom to uradili Branislava Vojnović-Mutavdžić i Zoran Batušić. Izdanje ima i redakcijski odbor, a i radnu grupu za historijsku ocjenu materijala (Anka Berus, Antun Biber, Ivan Božičević, Rade Bulat, Pavle Žukina).

Prvi tom: Sadrži građu i dokumente za period ožujak-prosinac 1941 — ukupno 247 i ima 488 stranica. Prvi dokumenat je letak Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske upućen radnom narodu Hrvatske u povodu vojnog puča od 27. ožujka 1941, a zatim slijedi tekst letka istog partijskog organa u kojem se traži sklapanje pakta o uzajamnoj pomoći između Kraljevine Jugoslavije i Sovjetskog Saveza i raskid Trojnog pakta. Objavljeni su i dokumenti: Letak Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije u povodu napada fašističkih sila na Jugoslaviju, Proglas ustaškog povjerenika za javnu sigurnost u Zagrebu Eugena Kvaternika građanima Zagreba, Pavelićeva »Zakonska odredba za obranu naroda i države«, Izvod iz zapisnika sa sjednice Ministarskog vijeća Mađarske od 21. travnja 1941. o pitanju državnopravne pripadnosti Međimurja uz napatuk delegaciji koja dolazi u Zagreb na pregovore o njegovu državnopravnom statusu, Okružnica nadbiskupa Alojza Stepinca od 28. travnja 1941. upućena svećenstvu zagre-

bačke dijaceze s pozivom »na uzvišeni rad oko čuvanja i unapređenja NDH«, Proglas povjerenika za javni red i sigurnost grada Zagreba od 29. travnja 1941. upućen građanima Zagreba o zabrani proslave 1. maja, Letak Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske iz kraja travnja 1941. upućen hrvatskom i srpskom narodu u Hrvatskoj u kojem se daje ocjena političke situacije u Hrvatskoj nakon uspostave NDH i narod poziva u borbu protiv okupatora i njegovih suradnika, Oglas Redarstvenog ravnateljstva u Zagrebu od 8. svibnja 1941. s odredbom o preseljenju Srba i Židova iz sjevernog dijela Zagreba, Direktivni članak iz svibnja 1941. Josipa Broza Tita upućen rukovodstvima i članovima KPJ o učvršćivanju i jačanju partijske organizacije, kao i članak Josipa Broza Tita napisan istih dana »Zašto smo još u sastavu Komunističke partije Jugoslavije?« upućen rukovodstvima i članovima Partije u Hrvatskoj, Izvještaj Josipa Broza Tita upućen Kominterni početkom lipnja 1941. iz Beograda o položaju i događajima u Jugoslaviji, Oglas ustaškog redarstva u Zagrebu od 7. lipnja 1941. sa zabranama, naređenjima, pozivima o upozorenjima Židovima, više neprijateljskih dokumenata iz srpnja 1941. vezanih uz bijeg zatočenika iz logora u Kerestincu, niz dokumenata o partizanskim akcijama u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i aktivnosti Partije i antifašističkih organa i organizacija.

Drugi tom: Obuhvaća period od siječnja do kraja lipnja 1941 — 259 dokumenata i 570 stranica. Tiskano je: Pismo Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije od 1. siječnja 1942. upućeno iz Podromanije ili Bijelih Voda Centralnom komitetu Komunističke partije Hrvatske i Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske u kojem se ukazuje na zadatke partijskih organizacija i partizanskih odreda u daljnjem razvoju narodnooslobodilačkog pokreta u Hrvatskoj, Okružnica Državnog gospodarstvenog povjerenstva od 3. siječnja 1942. upućena svim ministarstvima NDH o suzbijanju vojnom silom štrajkova koji se pojavljuju kao posljedica neprijateljske propagande, Izvještaj mađžarskog komandanta garnizona u Čakovcu od 7. siječnja 1942. o prilikama u Međimurju, Dnevni izvještaj od 10. siječnja 1942. ravnatelja ustaškog redarstva za grad Zagreb i Veliku župu Prigorje Zapovjedništvu ustaške nadzorne službe u Zagrebu »o uhićenima« 9. i 10. siječnja 1942, Obračun Pokrajinskog odbora Narodne pomoći za Hrvatsku upućen Centralnom komitetu Komunističke partije Hrvatske o izdacima za mjesec veljaču 1942, Izvodi iz izvještaja Vlade Popovića od 1. ožujka 1942. Centralnom komitetu Komunističke partije Hrvatske o prilikama u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Pismo Josipa Broza Tita i Ive Lole Ribara od 8. travnja 1942. iz Foče upućeno Centralnom komitetu Komunističke partije Hrvatske u kojem se iznosi ocjena rada partijskih organizacija u Hrvatskoj, Telegram od 15. travnja 1942. upućen iz Foče Izvršnom komitetu Kominterne o prelasku Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske iz Zagreba na oslobođeni teritorij, odlasku Edvarda Kardelja u Ljubljanu i dolasku Ive Lole Ribara u Vrhovni štab, Pismo dr Slave Očko od 1. svibnja 1942. upućeno iz Korenice u ime grupe partizanskih odreda Like na Mjesni komitet Komunističke partije Hrvatske u Zagrebu kojim se traži da se iz Zagreba pošalje sanitetski materijal, Izvještaj Kotarskog komiteta KPH Karlovac od 18. svibnja 1942. Okružnom komitetu KPH Karlovac o stanju Partije i političkoj situaciji na području karlovačkog, jastrebarskog i pisarovinskog kotara, i drugo.

Treći tom: Dodnosi dokumente i građu srpanj-prosinac 1942 — 352 pri- loga na 830 stranica. Između ostalog objavljena je: Naredba br. 12 Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske od 2. srpnja 1942. Štabu kordunaške grupe NOP odreda Hrvatske od 2. srpnja 1942. Štabu kordunaške grupe NOP odreda za formiranje Žumberačko-pokupskog NOP odreda, Izvještaj od 22. srpnja 1942. štaba Druge operativne zone NOP odreda Hrvatske Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske o stanju i akcijama partizanskih snaga u okolici Čazme, na Kalniku, Moslavini i Bilogori, Obavijest od 24. kolovoza 1942. Anke Berus, člana Biroa CK KPH, Povjerenstvu CK KPH u Zagrebu da se Ivo Marin- ković i Grga Jankes nalaze blokirani na Kozari, te da su pronašli specijalne kurire za prenošenje materijala iz Zagreba za partizane, Obračun Mjesnog odbora Narodne pomoći za Zagreb upućen Pokrajinskom odboru Narodne pomoći za Hrvatsku o primicima i izdacima za mjesec kolovoz 1942, Izvje- štaj od 9. rujna 1942. upućen iz Samobora Izaslanstva zaštitnog redarstva za grad Zagreb i Veliku župu Prigorje u Samoboru Zaštitnom redarstvu za grad Zagreb i Veliku župu Prigorje u Zagreb o kretanju »Vlade Popovića, člana CK KPH i izaslanika CK KPJ« iz Zagreba u Žumberak, Obavijest od 22. rujna 1942. Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske Joži Horvatu, političkom komesaru Kalničkog bataljona, o poduzetim mjerama za oživljavanje NOP-a i borbe u sjevernom i sjeveroistočnom dijelu Druge operativne zone NOP odreda Hrvatske, Izvještaj od 8. listopada 1942. Kotarskog komiteta KPH Sisak Okružnome komitetu KPH Banije o promjenama koje su nastale na terenu i održavanju veza s ostalim susjednim komitetima KPH, Iz izvješta- ja od 18. listopada 1942. talijanske Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« Vrhovnoj komandi o poduzimanju operacije na području Žumberak — Gorjanci, Izvještaj od 24. listopada 1942. Marka Belinića, za- mjenika političkog komesara Druge operativne zone NOP odreda Hrvatske, Centralnom komitetu KPH o radu na formiranju Okružnog komiteta za Pokuplje, o radu Okružnog komiteta KPH za Zagreb i partizanskim akci- jama u Zagorju, Pozdravni brzjav iz Međimurja od 9. studenog 1942. međi- murških radnika i seljaka Vrhovnom komandantu NOP i DVJ drugu Titu prilikom proslave 25. godišnjice oktobarske revolucije, Iz izvještaja od 15. studenog upućenog iz Daruvara Zapovjedništva Prve gorske divizije Operativnom odjelu Glavnog štožera domobranstva NDH o čišćenju područja Mo- slavine od partizana.

Četvrti tom: Ima 303 dokumenta na 1046 stranica, a obuhvaća razdoblje siječanj—svibanj 1943. Donosi niz važnih dokumenata za povijest narodne re- volucije *spomenutog* perioda kako za područje sjeverozapadne Hrvatske tako i šire, pa i cijele zemlje: Dopis Povjerenstva CK KPH u Zagrebu CK KPH od 3. siječnja 1943. u kojem obavještava o kandidatima za ZAVNOH, o legionarima koji se vraćaju s istočnog fronta, o premještaju Domobranskog zapo- vjedništva iz Zagreb u Zagreb i o drugim pitanjima, Obavijest od 4. siječ- nja 1943. iz Zagreba Povjerenstva CK KPH Okružnom komitetu KPH Krap- ina o planiranom održavanju Kongresa kulturnih radnika na oslobođenoj teritoriji, Upute od 8. siječnja 1943. CK KPH Povjerenstvu CK KPH u Zagre- bu o daljem organiziranju obavještajne službe, Dopis od 25. siječnja 1943. Okružnog komiteta KPH Krapina partijskim jedinicama okruga o dostavi po- ziva Izvršnog odbora AVNOJ-a s apelom narodnooslobodilačkim odborima da vode kampanju sakupljanja pomoći za jedinice NOV, Popis djece koju su njemačke vlasti dopremile u Sisak 8. veljače 1943, Izvještaj od 16. velja-

če 1943. župske redarstvene oblasti Varaždin Velikoj župi Zagorje i ostalim vlastima NDH o kretanju partizana po selima kalničkog područja, Narednje od 21. veljače 1943. Štaba Četvrtre divizije NOV i PO Hrvatske pripadajućim jedinicama za napad na neprijateljsko uporište Garešnicu, Izvještaj od 9. ožujka 1943. Povjerenstva CK KPH u Zagrebu CK KPH o hapšenju Ive Marinkovića, kooptiranju novih članova Povjerenstva CK KPH u Zagrebu, o terorizmu i hapšenjima u Zagrebu, aktivnosti HSS, mobilizaciji u NOV i ofanzivi na Moslavački NOP odred, Naredba od 10. ožujka 1943. Adolfa Hitlera, vrhovnog komandanta Wermachta, Alexandru Löhru, komandantu njemačkih trupa Jugoistoka, da se na teritoriji NDH zaposjednutoj od njemačkih trupa organizira i njemačka policijska uprava, Pismo od 23. svibnja 1943. Pavla Beluhana, člana Okružnog komiteta KPH Zagreb, Pavlu Lončaru, sekretaru Okružnog komiteta KPH Zagreb, o situaciji na području dugoselskog kotara i o radu NOO.

Peti tom: Obuhvaća razdoblje lipanj—kolovoz 1943. i sadrži 288 dokumenata na 1078 stranica. Objavljeni su uz druge dokumente: Pismo od 1. lipnja 1943. Povjerenstva CK KPH u Zagrebu Oblasnom komitetu KPH za Slavoniju o terorizmu u Zagrebu, garešničkom i bjelovarskom kotaru, o aktivnosti HSS i drugim pitanjima, Okružnica od 7. lipnja 1943. AGITPROP-a CK KPH okružnim komitetima KPH s programom za održavanje nižih partijskih kurseva, Referat Anke Berus »O političkim zadacima AFŽ u Hrvatskoj« održan na Prvoj konferenciji AFŽ Hrvatske 12. lipnja 1943. u Otočcu, Izvještaj od 21. lipnja 1943. Okružničkog krilnog zapovjedništva Varaždin Velikoj župi Zagorje o akcijama partizana na području Ludbrega, Novog Marofa, te napadu na Varaždinske Toplice, Odlomak iz Naredbe istog datuma Reichsführera SS Heinricha Himmlera kojom se cjelokupna teritorija opunomoćenika Reichsführera SS u NDH proglašava područjem borbi protiv jedinica NOV Jugoslavije, Pismo upućeno iz Kalnika 3. srpnja 1943. Rade Bulata, načelnika Štaba Druge operative zone NOV i PO Hrvatske Štabu zone o dolasku Dvanaeste divizije NOV i PO Hrvatske područje Kalnika, Članak od 9. srpnja 1943. dr Pavla Gregorića, tajnika ZAVNOH-a, o novim zadacima narodnooslobodilačkih odbora, Letak od 15. srpnja 1943. Okružnog NOO Žumberka i Pokuplja »Braći seljacima Žumberka, Pokuplja, Turopolja i Posavine« kojim se pozivaju na suradnju i borbu protiv neprijatelja kao i spašavanje sazrelog žita, Izvještaj od 31. kolovoza 1943. Mjesnog komiteta KPH Zagreb CK KPH za mjesec kolovoz 1943. u kome izvještava o političkoj situaciji u Zagrebu, radu i organizacionom stanju partijskih i skojevskih organizacija, AFŽ i NOO.

Uz svaki tom nalaze se kazala osobnih imena, geografskih imena i predmetnih pojmova.

Marijan Grakalić

IVAN LUČIĆ, O KRALJEVSTVU DALMACIJE I HRVATSKE, Zagreb 1986.

Tokom 1987. godine historiografija je obogaćena jednim izuzetnim izdanjem. U »Biblioteci Latina et Graeca«, kao knjiga VII, izišlo je dvojezično izdanje djela Ivana Lučića »De regno Dalmatiae et Croatiae« i to prva knjiga od ukupno šest, koliko ih ima »De regno«. Ovom edicijom najavljuje se vri-